

AUTENTYZM. Rodzina. Archiwum. Historia.
seminarium dla animatorów i edukatorów
Dom Spotkań z Historią
6 września 2016
www.autentyzm.pl

Prowadzący: Aleksandra Sztajerwald, Olga Świeża, Agnieszka Pajączkowska, Aleksandra Duszczyk

W seminarium udział wzięło 16 osób, wśród których byli przedstawiciele placówek kulturalnych takich jak Muzeum Sztuki Nowoczesnej, Zachęty - Narodowej Galerii Sztuki, Stowarzyszenia Historycznego Mazowsza Północnego, TR Warszawa, Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Teatru Studio, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Muzeum Narodowe w Warszawie, Muzeum Sportu i Turystyki i Domu Spotkań z Historią.

Seminarium składało się z czterech bloków:

- Autentyzm - na czym polega nasze podejście do warsztatów dla dorosłych.
- Jak pracować z dorosłymi osobami ze spektrum autyzmu - jak przygotować się do warsztatów.
- Projekt z perspektywy prowadzącego warsztaty. Dlaczego wybraliśmy fotografie? Jak można wykorzystać fotografię w pracy warsztatowej.
- Co zrobić abym mógł wprowadzić ofertę dla osób ze spektrum autyzmu? - praca w grupach.

Większą część seminarium poświęciliśmy przybliżeniu sposobu prowadzenia przez nas projektu. Szczegółowo omówiliśmy założenia a także wykorzystane metody pracy. Opowiadaliśmy o naszych doświadczeniach, wnioskach i spostrzeżeniach. Wystąpieniom towarzyszyła prezentacja zdjęć wykonanych podczas realizacji projektu. Zależało nam aby przekazać praktyczną wiedzę. Wiemy, że otwarcie na osoby ze spektrum autyzmu to długotrwały i złożony proces dla instytucji i jej pracowników. My także cały czas uczymy się, podpatrujemy, rozmawiamy z uczestnikami i wyciągamy wnioski. Zdobywamy wiedzę poprzez realizację naszych pomysłów. Poniżej przedstawiamy opis naszego projektu i jego założeń, mamy nadzieję, że materiał ten będzie inspirujący do podejmowania własnych projektów.

Projekt "AUTENTYZM. Rodzina. Archiwum. Historia." to kontynuacja działań skierowanych do dorosłych osób ze spektrum autyzmem. W 2014 roku z inicjatywy Aleksandry Dybkowskiej oraz Anny Szcześniak (animatorek kultury, a prywatnie sióstr dwóch dorosłych braci z autyzmem) Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę” prowadziło projekt [„WARSZAWA tak ją widzę”](#), pracowano z grupą 14 dorosłych z autyzmem i zespołem Aspergera. Uczestnicy projektu, wspierani przez profesjonalnych fotografów, terapeutów i animatorów, fotografowali swoje życie. Fotografia okazała się medium niezwykle skutecznym w pracy z tą grupą.

Osoby pełnoletnie ze spektrum autyzmu chcą „dorosłej oferty” i włączenia w życie społeczne i kulturalne – chcą być dostrzegane, aktywne i rozumiane. Kultura może stać się sposobem na poznawanie otaczającego świata oraz swojego w nim miejsca. Realizując projekty walczymy ze stereotypem jakby spektrum autyzmu było ścianą blokującą komunikację i integrację.

ORGANIZATOR

PARTNERZY

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

KULTURA DOSTĘPNA

W ramach projektu "AUTENTYZM. Rodzina. Archiwum. Historia." zostały zrealizowane warsztaty, wystawa wraz z wernisażem a także seminarium dla pracowników instytucji kultury. Działania były prowadzone w partnerstwie z Domem Spotkań z Historią oraz Fundacją SYNAPSIS. Nad artystyczną spójnością przedsięwzięcia czuwał Kobas Laksa – artysta sztuk wizualnych. W projekcie udział wzięło 22 uczestników. Połączyło ich zainteresowanie fotografią rodzinną a także pomysł użycia jej do spotkania, wymiany opowieści i twórczego doświadczenia w grupie dorosłych osób. Połowę z uczestników wyróżniała jeszcze jedna ważna cecha, były to osoby ze spektrum autyzmu. Spotkaliśmy ze sobą grono osób, które łączyła chęć poznania się nawzajem, ale różnił sposób używania języka, myślenia, wartościowanie emocji, wyrażania potrzeb i zainteresowań. Materiałem do wspólnej pracy i działania było to, co nam wspólne – zainteresowanie archiwum fotografii rodzinnych i gotowość do podzielenia się własnymi historiami.

Podczas warsztatów zgłębialiśmy zbiory zdjęć rodzinnych znajdujących się Archiwum Historii Mówionej, współtworzonym przez Dom Spotkań z Historią i Ośrodek KARTA. Pracując w parach, szukaliśmy połączeń między zdjęciami, ale także między sobą nawzajem. Fotografiami cięliśmy, powiększaliśmy, sklejaliśmy, układaliśmy w sekwencje – czasami kierując się intuicją i przyjemnością obcowania z fotograficzną materią, czasami podejmując decyzje w toku rozmów, negocjacji, prób wzajemnego zrozumienia swoich skojarzeń, chęci i emocji. Niektórzy dołączyli do swoich kolaży zdjęcia z własnych, domowych zbiorów oraz słowa, skojarzenia, fragmenty tekstów. W sumie przeprowadzono 9 warsztatów.

Co wyróżniało projekt "AUTENTYZM. Rodzina. Archiwum. Historia.":

- Uczestnikami warsztatów były dorosłe osoby z ASD i neurotypowe, nie chcieliśmy tworzyć projektu wyłącznie dla osób ze spektrum autyzmu.
- Od początku pracy z grupą stawialiśmy na traktowanie się jak równych i dorosłych. Na pierwszych warsztatach wspólnie stworzyliśmy kontrakt obowiązujący uczestników i prowadzących (dyskutujemy, szanujemy własne zdanie, dajemy pole do twórczej pracy, dajemy przestrzeń do indywidualnej pracy). Sytuacje konfliktowe rozwiązywaliśmy poprzez rozmowy i szukanie rozwiązań akceptowalnych przez każdą ze stron.
- Konceptcje i scenariusze warsztatów były opracowywane przez osoby reprezentujące różne środowiska m.in. edukatorów, animatorów i terapeutów. Ważne jest, aby najpierw stworzyć koncepcję co chcemy zrobić a potem dopasować formy. Pomysł wychodzi od instytucji - a potem terapeuci pomagają do dostosować do indywidualnych potrzeb uczestników.
- Istotne jest aby od początku wiedzieć jaki jest cel warsztatów i do czego chcemy doprowadzić. Sytuacja chaosu i niewiadomej w przypadku warsztatu w którym uczestniczą osoby ze spektrum autyzmu nie działa twórczo.
- Pozostawienie niedosytu, który zachęci uczestników do samodzielnego zgłębiania tematu przez uczestników.
- W dobieraniu form warto sięgnąć po niecodzienne rozwiązania i zaproponować takie ćwiczenia/ materiały z które nie są dostępne na co dzień.
- Efekt końcowy warto pokazać szerszej publiczności, jest to ważne zarówno dla uczestników jak ich rodziny i otoczenie. Pokazujemy uczestników i ich twórczość w zupełnie innym świetle.
- Dzielimy się naszą wiedzą. Zależy nam aby z naszych doświadczeń skorzystali inni. Udostępniamy wszystkie materiały przygotowane w ramach projektu m.in. scenariusze, wnioski z seminarium, prace uczestników.

Co zrobiliśmy aby nasze warsztaty były dostępne dla osób ze spektrum autyzmu:

- Wcześniejsze spotkania i rozmowy z uczestnikami. Podczas rekrutacji zaplanowaliśmy czas na spotkania z uczestnikami, tak aby poznać się nawzajem, pokazać przestrzeń a także dowiedzieć się jakie mają potrzeby i trudności. Dzięki temu wiedzieliśmy wcześniej jakie pomoce przygotować na warsztaty, tak aby nikogo nie wykluczać.

ORGANIZATOR

PARTNERZY

Dofinansowano ze środków Ministra
Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

**[KULTURA
DOSTĘPNA]**

- Osoby prowadzące wzięły udział w serii spotkań obejmujących szkolenie przygotowujące do pracy z grupą z osobami ze spektrum autyzmu oraz opracowanie scenariuszy warsztatów. Wspólnie ustaliliśmy zasady pracy z uczestnikami, prowadzenia warsztatów i podziału zadań.

Stworzyliśmy także ramy kontraktu.

- Na początku każdego warsztatu prowadzący przedstawił plan warsztatów. Dbaliśmy aby zajęcia miały swoje tempo, reagowaliśmy na potrzeby uczestników. Dawaliśmy też przestrzeń na indywidualne przerwy w trakcie.

- Każdy z warsztatów zaplanowany był na godzinę zegarową. Zdarzyło nam się, że warsztat został przedłużony. Zawsze informowaliśmy o tym uczestników. W przyszłości będziemy planować warsztaty na półtorej godziny.

- Dzięki temu, że poznaliśmy wcześniej uczestników mogliśmy zapewnić im dodatkowe wsparcie terapeutów i wolontariuszy, którzy towarzyszyli niektórym z uczestników. Wspierane były przede wszystkim osoby mające problemy w komunikacji.

- Przypominaliśmy uczestnikom o terminie warsztatów, wykorzystaliśmy maile i sms. Pomocne może być też pisemna rozpiska wręczana na pierwszym spotkaniu.

- Osoby które opuściły warsztaty miały możliwość skorzystania z udziału w dodatkowych warsztatach, na których nadrabiali zaległości. Z tej możliwości skorzystało pięć osób.

- Sugerujemy aby zespół prowadzący warsztaty był stały i był obecny od pierwszych warsztatów.

- Cały czas obserwowaliśmy uczestników i reagowaliśmy na bieżąco na ich potrzeby.

Podczas ostatniej części seminarium zebraliśmy interesujące wnioski, które mogą stanowić punkt wyjścia do dalszych działań w przyszłości. Każdy z przedstawicieli instytucji deklarował chęć do podjęcia działań w przyszłości.

Potencjały instytucji kultury:

- Zbiory i archiwa fotograficzne, wokół których można tworzyć scenariusze warsztatów;
- niezmienną się ekspozycja, która daje możliwość stworzenia stałej oferty;
- zasoby kadrowe - edukatorzy prowadzący zajęcia;
- przestrzeń edukacyjna do prowadzenia zajęć;
- dostęp do odbiorców poprzez swoje kanały;
- wsparcie współpracujących organizacji i terapeutów, mogących pomóc w dostosowaniu scenariuszy;
- tworzone programy edukacyjne dla osób niepełnosprawnych, liderzy dostępności;
- dobry dojazd i połączenia komunikacyjne;
- rozpoznawalność instytucji.

Co stanowi wyzwanie:

- brak sieci kontaktów do odbiorców, jak rekrutować aby nie były to ciągle te same osoby;
- częsta zmiana na stanowisku edukatorów (zazwyczaj są to studenci, którzy dorabiają prowadząc zajęcia; stałe są osoby opracowujące programy edukacyjne - działy edukacji, ale oni rzadko prowadzą zajęcia);
- brak stałej współpracy z terapeutami;
- weryfikacja ekspozycji pod kątem dostępności (oferta edukacyjna oraz aranżacja architektoniczna)
- przekucie projektów w działania stałe;
- brak szkoleń edukatorów i obsługi ekspozycji (ochrona, kasa);
- małe zasoby finansowe i czasowe;
- brak weryfikacji prowadzonych zajęć;
- jak pogodzić wskaźniki do sprawozdań z warunkami jakie powinny panować podczas warsztatów (liczebność grupy);
- przygotowanie całego zespołu.

ORGANIZATOR

PARTNERZY

Dofinansowano ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Zgłaszane potrzeby/ pomysły:

- zbudowanie wykwalifikowanego zespołu;
- dzielenie się wiedzą pomiędzy placówkami (wymiana doświadczeń, dobrych praktyk, pomysłów);
- uczestnictwo terapeutów / osób wspierających podczas warsztatów (ogólna baza terapeutów z której można korzystać; informowanie o możliwości uczestnictwa osób wspierających podczas warsztatów);
- planowanie wydarzeń w taki sposób aby uniknąć kanibalizmu (kilka wydarzeń w tym samym czasie);
- "poradnik" zbiór zasad z którego mogliby korzystać edukatorzy planujący pracę z osobami ze spektrum autyzmu;
- proste zasady dla obsługi instytucji (ochrona, kasa).

Możliwość spotkania i rozmowy z przedstawicielami instytucji kultury pokazało nam jak wielka jest otwartość i chęć do podjęcia działań na rzecz osób ze spektrum autyzmu. Zebrane wnioski wykorzystamy przy planowaniu kolejnych projektów. Jednocześnie zachęcamy do dzielenia się z nami swoimi opiniami i pomysłami info@autentyzm.pl.

ORGANIZATOR

PARTNERZY

Dofinansowano ze środków Ministra
Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

**[KULTURA
DOSTĘPNA**